

JOSEP BAIGES/JORDI ROMERO

FOT-LI QUE ÉS DE REUS 2

100 GANXETS I GANXETES PER DONAR I VENDRE

AMB PRÒLEG DE
XAVIER GRASET

Cossetània Edicions

JOSEP BAIGES/JORDI ROMERO

FOT-LI QUE ÉS DE REUS 2

100 GANXETS I GANXETES PER DONAR I VENDRE

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: març de 2020

© del text: Josep Baiges Gispert
© de les il·lustracions: Jordi Romero Gesalí

© de l'edició:
9 Grup Editorial / Cossetània Edicions
C/ Violeta, 6 – 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN 978-84-9034-934-2

DL T 197-2020

*A les nostres respectives mares,
Montserrat Gispert Escardó
i Teresa Gesalí Chavarria.*

*En homenatge al Ganxet Anzame
i al Ganxet Rialler.*

Antoni Zaragoza Mercadé. Reus, 1937-2019

Joaquim Sorio Vela. Reus, 1951-2019

ÍNDIX

Pròleg, *per Xavier Graset* 15

100 ganxets i ganxetes per donar i vendre

- JORDI ABELLÓ VILELLA 21
MARIA ADZERIAS SAPERAS 23
JORDI AGRÀS ESTALELLA 25
JOSEP AGUADÉ TARÈS 27
TERESA AGUADÉ TARÈS 29
ALÍCIA ALEGRET MARTÍ 31
JORDINA ALMACELLAS CLARAMUNT 33
JOAN AMIGÓ FERRATER 35
XAVIER AMORÓS SOLÀ 37
GUILLEM ANGUERA JUST 39
DAVID ARIAS GIMÉNEZ 41
MONTSERRAT AUQUÉ GAHETE 43
FRANCINA BALDRÍS SOLÉ 45
ANNA I ROSA BARÓ VILÀ 47
JAUME BATISTA LLAMAS 49
MARIA ROSA BORRÀS ALBERICH 51
JOAN LLUÍS BORRÀS BALADA 53
QUIM I CARLES BORRULL LLURBA 55
DOLORS BUSQUETS CHERTA 57
MARC CÀMARA TURULL 59
JOAN CARRIÓN CUBELLS 61
JORDI CARTAÑÁ MARTÍ 63
FERRAN CERRO LLURBA 65
FRANCESC CERRO-FERRAN 67
JAUME CIURANA MIR 69
EMILI CORREIG MANRESA 71
MARIA ROSA COSTA RUIZ 73
JOSEP CUERBA DOMÈNECH 75
MIQUEL DOMINGO RODRÍGUEZ 77
MISERICÒRDIA DOSAIGUAS PÉREZ 79

RUT ENGUITA MÁRQUEZ 81
SANTIAGO ESTEVA ESCODA 83
JOAN MARIA ESTIVILL BALSELLS I ANNA CIVIT ANGLÈS 85
JOAN PERE FERRAN GUAL 87
MARTA FERRÉ OLLER 89
FERRAN FIGUEROLA GUAL 91
MONTSERRAT FLORES JUANPERE 93
RAMON FOLCH FRIGOLA 95
JORDI FOLCK GIL 97
ANNA FORTUNY TORRELL 99
FRANCESC FREIXES FERRER 101
CRISTINA GARRETA GIRONA 103
MONTSERRAT GELONCH MONNÉ 105
LLUÍS GIBERT SERRANO 107
MARIANO GIL GUIJAS 109
ÀGATA GIRBES GAYA 111
ALFREDO GONZÁLEZ PADRÓS 113
FRANCESC GRAS SALAS I FRANCESC GRAS MERCADÉ 115
SANDRA GUAITA ESTERUELAS 117
XAVIER GUIX AGUILAR 119
SANTI JUNCOSA MARTORELL 121
MIQUEL JUNCOSA SENTÍS 123
JORDI JUST MIRÓ 125
CARME LATORRE VALLÈS 127
PERE LATORRE VALLÈS 129
GEORGINA LLAURADÓ CAMPS 131
ROSA LUCAS MARTÍNEZ 133
JOAN MARIA MALLAFRÈ ANGUERA 135
ANNA MARIA MARTÍ GISBERT 137
ASTRID MARTÍN TEN 139
FINA MASDÉU ABRIL 141
RAMON MASIP BASTIDA 143
VANESSA I GEMMA MOLNER BARBERÀ 145
ISABEL MORENO REYES 147
JOAN NAVAIS ICART 149
MARC NAVARRO AMBEL 151

JOSEP RAMON NEBOT RIPOLL 153
ROSA NOGUÉS FREIXAS 155
FRANCESC OLESTI PRATS 157
JACINT PALLEJÀ SEDÓ 159
XAVIER PLANA VIRGILI 161
EMPAR PONT ALBERT 163
GERARD POUGET NAVARRO 165
PEPA QUINTEIRO GINER 167
ÒSCAR RAMÍREZ DOLCET 169
DANIEL RECASENS SALVADOR 171
RAMON REVERTÉ REVERTÉ 173
JOSEP LLUÍS RIUS MARTÍNEZ 175
FRANCESC XAVIER RIVERO BONILLO 177
SALVADOR ROFES PUIGDENGOLÉS 179
CÈLIA ROVIRA MERCHÁN 181
DANIEL RUBIO ANGOSTO 183
ANNA MISERICÒRDIA RUÉ IGLÉSIAS 185
ROSA RUEDA JUSTE 187
JOAN SABATER ESCUDÉ 189
MARIA TERESA SAPERAS SAS 191
ANNA SAPERAS TUSET 193
GREGORIO SIMÓN MATEO 195
LAIA SOLANELLAS SERRANO 197
DOMÈNEC SOLÉ GASULL 199
JORDI SUGRANYES AGRÀS 201
HELENA TARRAGÓ MARTÍNEZ 203
MARIA PIA TEIXIDÓ PONT 205
PATRÍCIA TERRADELLAS MARÉ 207
AGNÈS TODA BONET 209
SERGI VALLHONRAT BODAS 211
CORI VALLVÉ OLLÉ 213
ANTONI VECIANA RIBES 215
GLÒRIA VICHETO CAPDEVILA 217
CORI VIDAL PINTALUBA 219

Agraïments 221

PRÒLEG

Ser en un lloc, i en un temps. Ser en un espai, en una ciutat, definida per carrers, places, avingudes, carrerons, cul-de-sacs. Trepitjar-ne els carrers, veure'n l'evolució. Mirar-ne els edificis, els monuments, i reconèixer-los en un plànol. Els mapes ens situen en aquests espais, però també ho fan les agendes, directoris, plànols, itineraris que ens parlen de la nostra història. L'alemany Karl Schlögel ha pensat en això, en un llibre sobre la història de la civilització i geopolítica, i em venia al cap aquesta idea, davant la celebració del segon volum del *Fot-li que és de Reus* que han preparat Josep Baiges i Jordi Romero, després de l'impacte que va tenir el primer, i empesos ja a fer el tercer i els que convinguin.

Em venia al cap la teoria de com ens han fet entendre la nostra història els mapes, l'espai mateix, la força que tenen arquitectes i urbanistes, però és clar que tot això sense la gent que hi viu, que omple aquests carrers, places, cases i parcs no té cap sentit. Les persones que hi vivim som els que hi acabem donant dimensió, els que acabem fent Reus, o la ciutat i poble que sigui.

I aquesta vivència individual, personal, aquest anar i tornar, l'activitat que hi fem, hi afegeix una altra capa de personalitat: les botigues, els tallers, el camp, les fàbriques, els teatres, els seus bars i restaurants, els auditoris, estadis, pistes, els palaus, esglésies i centres de culte, tot plegat fa les ciutats.

És en aquests àmbits on fem intercanvi, interacció, allà on vivim, on ens manifestem, circulem, allà on fem festa, on mengem, riem i plorem, allà on vibrem, i sentim, on tenim lligams i allà on ens reconeixem.

On ens movem col·lectivament, on ens sentim col·lectiu, que formem part d'una ciutadania, comunitat, d'un grup, allò que ens dona identitat.

Ens podem preguntar si som nosaltres que donem caràcter a una ciutat, o si és la ciutat la que ens l'acaba donant. Si el gruix, el col·lectiu ens acaba fent arribar a cadascú de nosaltres una part d'aquests valors col·lectius que destil·la. En el cas de Reus, aquesta ambició de voler anar més enllà, aquesta voluntat de ser presents arreu, d'identificar-se arreu del món, aquest haver-se de guanyar mercats, aquesta mirada que va

més enllà, puntera en tants camps, en transformació contínua. Amb un llegat ric i esplendorós, artístic, esportiu, cultural, econòmic, històric i polític, aquest seguit de guanys col·lectius s'han obtingut per la força de la seva gent, per les mestralades, per la ubicació geogràfica, per la seva història de formació, per la seva composició sociològica. Aquests trets generals, aquests tòpics, si voleu, que arrelen en una part de mite ciutadà es transmeten després a tothom que hi viu, que hi treballa, que hi està censat, que hi nascut, o que hi ha vingut a viure? O és la suma de l'esperit individual adaptat en una ciutat com Reus la que acaba fent que sobresurtin aquests trets característics el que fan el Món de Reus que, de manera tan enginyosa, observadora i hàbil, capta com ningú Josep Baiges? Aquests perfils individuals, aquestes ombres que tan bé dissenya Jordi Romero? I d'aquí l'encert i acceptació dels *Fot-li que és de Reus*.

La ciutat, doncs, amb un doble sentit: d'una banda, el lloc físic i, de l'altra, la mentalitat que formen percepcions, conductes i creences.

El sociòleg nord-americà Richard Sennet diu que, als inicis del cristianisme, *ciutat* es referia a dues ciutats: la Ciutat de Déu i la Ciutat de l'Home, i que, quan la metàfora havia deixat de tenir sentit, va persistir la idea que *ciutat* volia dir dues coses diferents: d'una banda, el lloc físic i, de l'altra, una mentalitat.

El mateix Sennet recorda Immanuel Kant, que el 1784 observava que «la fusta de què està fet l'home és tan corba que no es pot tallar res completament recte». Quina incidència té l'espai físic en els seus ciutadans? Un carrer només de vianants, un centre comercial, una plaça sense barres arquitectòniques, impacten en els valors dels seus ciutadans?

Us proposo que feu l'exercici de pensar-hi mentre llegiu el *Fot-li que és de Reus 2* i, posats a fer, l'1, mentre assaboriu aquests perfils humans reusencs. El treball de Josep Baiges i de Jordi Romero és admirable. Perquè és clar que la vida social fa que tothom es conegui, però no és menys cert que sovint estem més al cas del que passa i de qui hi ha a l'altra banda del món que no pas de qui és el nostre veí, o què fa aquell que ha merescut una notícia a Canal Reus. I una cosa és ser un fill il·lustre que acaba tenint reconeixement, una placa en un carrer i, segons com, un any quan els números rodons agafen un cert volum, i l'altra no tenir aquesta possibilitat de projecció.

Però tant els RTV com aquells RMV (Reus de Mitja Vida), RVL (Reus de Vida Laboral), RVA (Reus de Vida Amorosa) o RDC (Reus de Compres) i tots els Reus vitals que hi ha en aquesta compilació tenen ara difusió i orgull. El doble traç, el literari i descriptiu de Josep Baiges, i el traç finíssim que dibuixa Jordi Romero, fa que amb un doble cop d'ull anem posant persones a la ciutat, en aquests carrers i places que deia. El treball que hi ha en aquest llibre és d'una gran vàlua, imprescindible per a una ciutat viva, que fa que el sentiment de pertinença, d'identitat, aquest magnetisme reusenc, funcioni a la perfecció. Un relat humà que ajuda a situar persones clau per entendre Reus, per entendre'ns. Joves i no tan joves, i amb activitats ben diverses però que ens afecten a tots, com l'aire que respirem. El treball del Romero i el Baiges renova i completa l'imaginari popular i ciutadà, el renova i el fa més generós i acollidor del que són les orles dels medalles d'or i d'il·lustres. Amb el detall de la seva dedicació, de la seva implicació. Un retrat humà que eixampla mirades, que té els qualificatius precisos, buscats i justos. La paraula buscada i trobada al costat del gest, del posat, de l'estampa siluetejada. La taca humana que deixa empremta, la taca que deixa marca al cor d'aquest ésser viu que és Reus.

Ganxets i ganxetes adjectivats, qualificats. Fem passar les hores per aquest seguit de vides llistades, i arrelem-nos en les llambordes humanes que fan que Reus sempre estigui en moviment, com en l'esclat d'una tronada contínua.

XAVIER GRASET I FORASTÉ

**100 GANXETS I GANXETES
PER DONAR I VENDRE**

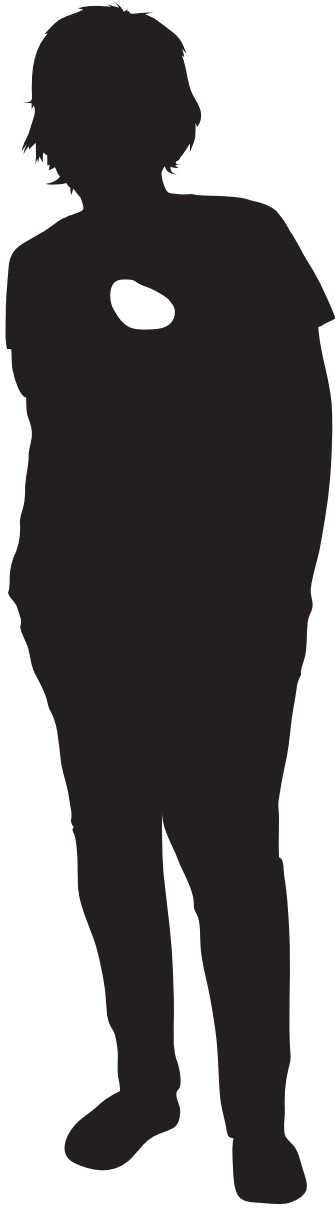
JORDI ABELLÓ VILELLA

REUS, 1970

En el moment d'escriure aquesta semblança s'anuncia, per a l'1 març de 2020, la propera exposició de l'artista Jordi Abelló a la Trastera del port de Segur de Calafell. Es tracta de «Rusc», el treball que ell mateix ha realitzat amb 3.000 abelles d'Alforja, on demostra que les obres dels éssers humans, comparades amb les d'aquests insectes, són gairebé insignificants. El treball manifesta la voluntat de l'artista de sorprendre amb la seva particular observació de l'entorn i de la natura. De fet, el seu taller, que reivindica com a espai ideal d'expressió, és un antic galliner. «Les arquitectures nobles van encaminades a atenuar l'esperit creador. En canvi, aquí fa fred i fa calor. El galliner et permet tocar de peus a terra, veure les coses amb una intensitat diferent», explicava ell mateix en una entrevista al *Surtdecasa.cat*. I la imatge principal del seu web, *jordiabello.cat*, és, tot just, el galliner. Una autèntica declaració d'intencions.

«Té una mirada clara i neta i la capacitat d'emocionar-se amb les coses petites. Té un cor ample que li bateja amb curiositat sempre. És còmplice d'un somriure, del seu somriure, que regala a les persones bones, les que respiren humilitat i honestedat com ell. És constant, perseverant, entusiasta i encomana eufòria.» La descripció és d'una bona amiga seva, la periodista i sommelier Ruth Troyano, captivada per l'artista i la seva obra. «Amb la gorra que li embolcalla les idees, amb les mans hàbils traçant esbossos, amb la mirada blava a l'horitzó», remata la Ruth.

Declarat admirador d'Antoni Gaudí, evoca sovint un entranyable record familiar. El seu avi, mestre d'obres, el va conèixer mentre treballava a l'hospital modernista de Sant Pau posant totxos. I l'arquitecte li deia que els posava molt bé. Li va preguntar d'on era i ell va respondre «de Reus». «El meu poble», va dir el mateix Gaudí. Una anècdota qui sap si premonitòria de la inquietud artística que anys després continua manifestant el Jordi Abelló.

GANXETA ANGELETA

MARIA ADZERIAS SAPERAS

REUS, 1965

Un còdol, o cudol, és un fragment de roca de formes arrodonides a conseqüència de l'erosió i transport dels agents erosionadors. Dita també palet, mac o codís, es troba generalment a les platges, als rius i als arenys. Al Món de Reus, però, el còdol més popular te'l pots trobar, des de fa 25 anys, a la plaça de la Llibertat, gràcies a l'empenta de la Maria Adzerias i l'Albert Morelló, un d'aquests matrimonis que, només veure'ls i conèixer-los, t'adones que estan fets l'un per l'altre.

Per això tots dos van impulsar, paral·lelament a l'atenció de la seva fantàstica família, Còdol Educació, amb l'objectiu de dinamitzar, gestionar i valoritzar el patrimoni. El resultat d'aquests anys de dedicació ha estat la creació de dues-centes activitats on participen, cada any, més de trenta mil persones, i havent fidelitzat tres-cents cinquanta centres educatius. A Reus, en l'àmbit popular, són especialment celebrades les propostes que desenvolupen a l'Institut Pere Mata, tresor del modernisme local.

I precisament cal subratllar la capacitat de la Maria de posar-se en la pell d'alguns dels protagonistes de les històries que, sobre el patrimoni, ha creat per atraure l'atenció de l'espectador, generant emocions i experiències més enllà del rigor que sempre impera en la visita. En aquest sentit és molt remarcable el seu alter ego, l'Angeleta del Pere Mata, on es transforma, gairebé de manera camaleònica, en la col·laboradora del Doctor Briansó, el fundador de l'Institut, mentre tens l'oportunitat de descobrir l'encant de pavelló dels Distingits. Una manera molt interessant de viure el patrimoni amb una experiència de plaer i estímul per a la comprensió intel·ligent del món. I això, en aquests temps que corren, no té preu.

JORDI AGRÀS ESTALELLA

REUS, 1964

El reusenc és, per definició, una persona amarada d'un profund sentiment d'estimació a la ciutat i a la seva gent, que vehicula a partir d'una actitud vital de constant reconeixement als seus compatricis, dedicant temps i esforços a construir un entorn agrait. I, si pot ser, participant de l'activitat que generen les entitats en benefici de la comunitat a la qual pertany. La descripció s'ajusta, fil per randa, a la personalitat d'un autèntic RTV, el Jordi Agràs. Hereu d'una tradició familiar de sensibilitat per les arts amb DO Reus, la seva vida personal i professional ha estat marcada per la voluntat de conèixer i reconèixer aquesta realitat més propera que l'envolta. I que en el seu cas va assolir la màxima expressió en el moment d'accedir a la presidència del Centre de Lectura, càrrec que va ocupar en el període 2007-2011, agafant el relleu d'un autèntic tòtem de la cultura local, l'inoblidable Pere Anguera.

Precisament Agràs va deixar la presidència a un altre estendard local, com el Xavier Filella, per dedicar-se als Serveis Territorials de Cultura a Tarragona. Un càrrec que ha ocupat durant els darrers vuit anys, sense estridències i amb enorme eficàcia. Un fet remarcable tenint en compte que la conjuntura política no ha ajudat a aquesta estabilitat. Però de ben segur que la seva formació en el protocol, i el seu exquisit *savoir faire*, l'han ajudat a mantenir la calma i potser, fins i tot, les distàncies per no prendre mal en aquest període convuls.

El dia que acabi aquesta intensa etapa de dedicació pública, de ben segur que retornarà a les seves obligacions docents a l'Institut Baix Camp i a la Rovira i Virgili. I podrà recuperar la seva estimable carrera literària que ens va deixar alguns llibres notables com *El Fortuny retrobat*, una obra on deixava entreveure, també, la seva afició per l'art que l'ha portat a aplegar una notable col·lecció d'autors locals amb la voluntat manifesta per significar que d'art, al Món de Reus, en sobra.